

FORBRUKERRÅDET

Justisdepartementet
Att: lovrådgiver Kari Sigurdsen
PB 8005 Dep
0030 Oslo

Saksbehandler:
Jon-A. Lange

Vår dato:
05.08.10

Vår referanse:
2010/365-2

Deres dato:

Deres referanse:

Høring – felles uttalelse fra EØS EFTA-statene om direktiv om forbrukerrettigheter

1. Innledning

Det vises til departementets brev av 7. juli i år, der det inviteres til å komme med merknader til forslaget fra Rapportør Andreas Schwab i IMCO-komiteen i EU-Parlamentet om endringer i kommisjonens forslag til forbrukerdirektiv. Forslaget fra Schwab er som departementet kjenner til omdiskutert, også innad i IMCO-komiteen, og gir ikke uttrykk for komiteens eller Parlamentets samlede syn.

Forbrukerrådet vil her gi våre kommentarer til forslaget. Vi nevner for ordens skyld at hovedpunktene i vårt høringssvar ble oversendt Justisdepartementet ved Hege Haukaas og Hans Kaiser, samt Barne- og likestillingsdepartementet ved Hilde Merethe Berg, Geir Jørgensen og Aslaug Skrede Gauslaa i e-post av 1 juli i år.

2. Forslaget strider mot norske forbrukerinteresser

Etter å ha studert Schwabs forslag, er Forbrukerrådets konklusjon at forslaget samlet sett er særdeles lite forbrukervennlig og kan lede til betydelige rettstap for europeiske og norske forbrukere. Forslaget er etter vårt syn et tilbakeskritt i forhold til signalene fra ny Kommisær Viviane Reding og debatten for øvrig.

Forslaget innebærer slik vi ser det ren totalharmonisering på et lavt forbrukerbeskyttelsesnivå, med noen få snevre unntaksmuligheter for statene til å gi eller beholde regler med høyere forbrukerbeskyttelse. Det er ingen minimumsharmonisering i forslaget (og det kan heller ikke kalles en "targeted harmonisation", "mixed approach" el.). Forslaget innebærer en svekkelse av eksisterende og framtidig forbrukerbeskyttelse i Norge og Europa for øvrig.

Selv på de få områdene der det åpnes for at statene kan gå lenger, f eks når det gjelder den foreslåtte reklamasjonsfristen på to år, oppstilles så strenge beviskrav til myndighetene for nødvendigheten av å gå lenger at det er usikkert om den for norsk del lar seg oppfylle. Politiske begrunnelser, f eks forbrukerpolitiske eller miljøpolitiske, vil ikke være relevante. Det er bare "commercial practicability" og rettskraftige dommer som kan tjenes som bevis for "the consumer protection effectiveness of diverging provisions of national law".

Forbrukerrådet

Postadresse:
Postboks 4595 Nydalen
0404 Oslo

Besøksadresse:
Rolf Wickstrømsvei 15
0486 Oslo

Epost/web:
epost@forbrukerradet.no
forbrukerportalen.no
org.nr: 871 033 382

Telefon:
23400500
Telefax:
23400501

IMCO-komiteens arbeidsnotat av 4.5.2009 ba Kommisjonen om å dokumentere at det faktisk er behov for en overgang til totalharmonisering, dvs å vise at dagens minimumsdirektiver fungerer som handelshindringer. Dette har Kommisjonen ikke gjort. Det er da uheldig at rapportør Schwab nå gjør en helomvending ved å pålegge nasjonale myndigheter bevisbyrden for at egne regler er viktige og nødvendige for forbrukerne.

Med unntak av de svært få områdene av direktivet der det kan tenkes unntak, er forslaget ren totalharmonisering. Det betyr at eksisterende rettigheter som går lenger enn forslaget, må fjernes. Ettersom det foreslåtte nivået på forbrukerbeskyttelsen er relativt lavt, betyr det at forslaget vil svekke norske forbrukeres rettigheter, se eksempler nedenfor.

3. Noen eksempler på at norske forbrukerrettigheter vil bli svekket

Reklamasjon

- Reklamasjonsfristen på fem år for kapitalvarer vil med forslaget kunne bli redusert til to år. Det er tvilsomt om norske myndigheter vil kunne oppfylle de svært strenge kravene til "bevis" for at femårsfristen er nødvendig, herunder legge fram domstolsavgjørelser som viser at dagens frist er "essential", "proportionate" and "effective" for å beskytte forbrukerne "appropriately", se artikkel 46a nr. 2.

Generalklausulen

- Avtaleloven § 36 ("generalklausulen") vil bli uthulet. Bestemmelsen gir domstolene og andre tvisteløsningsorganer vidtrekkende myndighet til å kjenne avtaler ugyldige. Bestemmelsen er praktisk og viktig, både for forbrukeravtaler og næringsavtaler. Den foreslått artikkel 32 er langt snevrere. For eksempel heter det i artikkel 32 nr. 3 at "the assessment of the fairness of contract terms shall concern neither the main subject matter of the contract nor the adequacy of the price of the goods". Rekkevidden av dette unntaket er noe uklart, men tyder på at man ikke skal kunne kreve at en avtale er ugyldig med den begrunnelse at selve produktet er så dårlig eller ugunstig at det er urimelig å selge det. Det vil i så fall bety at det er tvilsomt om Banklagenemndas og Oslo tingretts avgjørelser i den såkalte "Røeggensaken" kunne ha vært avsagt i medhold av artikkel 32 nr. 3. I begge tilfellene var det nemlig et vesentlig premiss for ugyldighet etter avtaleloven § 36 at produktet, et lånefinansiert, sammensatt spareprodukt, i seg selv var dårlig og ugunstig for kjøperen. Videre krever forslaget at urimeligheten fører til en "*significant imbalance*" i partenes rettigheter og plikter. Dette er en strengere inngrepsterskel enn etter avtaleloven § 36 (og markedsføringsloven § 9a), der det ikke oppstilles tilsvarende krav.

Mangel

- Etter forbrukerkjøpsloven § 16 er tingen mangelfull hvis selgeren har holdt tilbake relevante opplysninger om tingen. Dette er en veldig praktisk bestemmelse. Forslaget har ingen tilsvarende rettighet.

Avhjelp

- Etter forbrukerkjøpsloven § 30 annet ledd har selger som hovedregel ikke rett til å foreta to avhjelpsforsøk for samme mangel. Forslaget har ingen tilsvarende bestemmelse.

Mangel

- Mangelsdefinisjonen i forslaget er vag og indirekte sammenlignet med i den norske forbrukerkjøpsloven. Mens fkj1 §§ 16 og 17 klart definerer når en mangel foreligger, beskriver forslaget i stedet når en ting *ikke* er mangelfull.

Forsinket levering

- Artikkel 22 i forslaget gir forbrukerne svært svake rettigheter ved forsinket levering eller ikke-levering. I praksis innføres en ensidig rett i 37 dager for selger til gratis å gå fra avtalen ved ikke å levere varen. Selger trenger ikke engang kontakte kjøper dersom han ikke kan eller vil levere, det er tilstrekkelig å ikke levere. Det er vanskelig å forstå begrunnelsen for denne bestemmelsen, ettersom forsinket levering er et reelt og opplevd problem ved netthandel Kilde? (vise til vår egen netthandelsundersøkelse som kilde?). Det bør i stedet foreslås klare forpliktelser for selger, og klare rettigheter for kjøper, slik at selgere får en oppfordring til rask levering og tilliten til markedet kan øke. "Default"-regelen på 30 dager bør strammes inn, for eksempel til 14 dager. Dersom selger ikke kan levere innen to uker, kan han gi beskjed om det før avtaleinngåelsen.

Angreretten

- Også forbrukerens angrerett vil bli svekket med forslaget. For eksempel vil artikkel 17 slik vi forstår det føre til at forbrukerne, i motsetning til hva som er tilfellet i dag, må betale returkostnader ved telefonsalg og salg utenfor fast utsalgssted ved varer verdt opptil 50 Euro. Videre vil forbrukerne ved telefonsalg og salg utenfor fast utsalgssted miste retten til å beholde varen som sikkerhet inntil kjøpesummen er mottatt. Etter forslaget artikkel 16 er utgangspunktet det motsatte, dvs selger kan holde tilbake kjøpesummen til varene er tilbakeført. Det betyr at risikoen i disse tilfellene flyttes fra selger til kjøper.

4. Oppsummering/konklusjon

Forslaget fra Schwab innebærer en tilnærmet ren totalharmonisering kombinert med lav forbrukerbeskyttelse. Dette er ikke akseptabelt for norske forbrukere. Forslaget er ikke forenlig med det felles norske synspunktet på direktivet som er kommet til uttrykk i blant annet EFTA-uttalelsen av 12. mars 2009 og i høringsuttalelser fra Forbrukerombudet og Forbrukerrådet. Vi oppfordrer derfor regjeringen til å gi klart uttrykk for dette, samt å fortsette arbeidet for et forbrukervennlig direktiv basert på minimumsharmonisering og høyt beskyttelsenivå, der eventuell totalharmonisering krever en særskilt begrunnelse, dvs må bestemmes på en "case-by-case-basis".

Med hilsen

for Forbrukerrådet

for
Randi Flesland
direktør

Audun Skeidsvoll
avdelingsdirektør